

Mobiliteitsagenda 2023-2027

Definitieve versie

25 oktober 2022

Colofon

Opdrachtgever

Cleantech Regio

Titel rapport

Mobiliteitsagenda 2023-2027
Cleantech Regio

Datum

25 oktober 2022

Status

Definitief

Kenmerk

012194.20221025.R1.04

Kernteam

Arjan Brink (Cleantech Regio)
Jeannette Kuipers (Gemeente Apeldoorn)
Joran van Kessel (Goudappel)
Gerwin de Boer (Goudappel)

Inhoudsopgave

Inleiding

1 De basisnetwerken op orde

- 1.1 Betere bereikbaarheid A1 corridor
- 1.2 Betere bereikbaarheid A50 corridor
- 1.3 Robuuste oplossing goederentreinen
- 1.4 Versterken North Sea-Baltic corridor
- 1.5 Verbeteren regionale bereikbaarheid

2 Stimuleren fietsgebruik

- 2.1 Realisatie kwalitatief hoogwaardige regionale fietsroutes
- 2.2 Verbeteren verkeersveiligheid fietsers
- 2.3 Verbeteren stallingsvoorzieningen
- 2.4 Stimuleren fietsgebruik met acties

3 Ontwikkeling mobiliteitshubs

- 3.1 Ontwikkeling mobiliteitshubs binnen de steden
- 3.2 Ontwikkeling mobiliteitshubs in de regio
- 3.3 Uitrollen logistieke hubs
- 3.4 Opstellen flankerend beleid

4

13

18

22

4 Transitie naar slimme en schone mobiliteit

- 4.1 Creëren randvoorwaarden voor toepassingen slimme mobiliteit
- 4.2 Uitrollen toepassingen slimme mobiliteit
- 4.3 Uitrollen schone mobiliteit in steden en dorpen
- 4.4 Continueren werkgeversaanpak

5 Nieuwe mobiliteitsoplossingen in planvorming

- 5.1 Gebiedsontwikkelingen sleutel voor brede welvaart
- 5.2 Uitrol nieuwe mobiliteitsoplossingen in nieuwe en bestaande gebieden

Samenwerking en vervolg

Samenvatting

26

30

33

35

Inleiding

Aanleiding en achtergrond

Met deze nieuwe Mobiliteitsagenda willen we de komende jaren belangrijke stappen zetten binnen de regio. In dit hoofdstuk beschrijven we de aanleiding van de nieuwe agenda, de achtergrond, gerelateerde ontwikkelingen en de samenhang met overig beleid.

Aanleiding

De Cleantech Regio ligt centraal in Oost-Nederland. Op het kruispunt van de A1 en de A50, de IJssel, de spoorverbinding oost-west (Randstad-Berlijn) en de spoorverbinding noord-zuid (Zwolle-Arnhem). Als regio in twee provincies, midden tussen de Randstad, Twente, Zwolle en Arnhem-Nijmegen.

Met ruim 440.000 inwoners, wonend in stevige (Hanze)steden in een groen landschap en bijna 40.000 bedrijven, in sectoren als papier, chemie, food en reststof verwerkende bedrijven, onderscheidt de Cleantech Regio zich als hét ecologische, circulaire en innovatieve hart van Oost-Nederland.

De regio is divers en bestaat uit zowel grote steden als gemeenten met meer landelijke kernen. Hoewel de uitdagingen op het gebied van mobiliteit soms verschillen, is er samenhang en blijft samenwerking binnen de regio noodzakelijk.

In de regio werken de overheid, ondernemers, onderwijs en onderzoek samen aan een energieneutrale en duurzame economie en samenleving. Daarnaast wordt de verbinding gezocht met de provincies, de omliggende regio's en het Rijk.

Mobiliteit is een van die thema's waarin we samenwerken binnen de regio. Het huidige beleid en de maatregelen zijn beschreven in het Uitvoeringsprogramma Slimme en Schone Mobiliteit 2020-2023. Deze periode loopt binnenkort af en bovendien is in de tussentijd de Strategische Agenda 1.0 opgesteld waarin de regionale ambitie op het gebied van wonen, werken en bereikbaarheid is vastgesteld.

Er is behoefte aan een nieuwe Mobiliteitsagenda 2023-2027 waarin we de gezamenlijke doelstellingen en acties op het gebied van mobiliteit voor de komende jaren beschrijven.

De basis: Strategische Agenda

In de Strategische Agenda voor de Cleantech Regio zijn 3 thema's beschreven waar we meer op gaan samenwerken: wonen, werken en bereikbaarheid. Deze thema's zijn nauw met elkaar verbonden en belangrijk voor de toekomst van de regio. Bij het uitwerken van de thema's houden we rekening met drie kernwaarden.

De drie kernwaarden komen als dwarspijlers terug binnen de hoofdthema's van de Strategische Agenda (met context voor mobiliteit):

- 1. Hoge kwaliteit van ruimte en leefomgeving:** omgaan met meervoudig ruimtegebruik en conflicterende ruimteclaims, rekening houdend met een (verkeers)veilige omgeving.
- 2. In alle keuzes duurzaam:** duurzaamheid is het uitgangspunt voor alle keuzes, onder andere voor vervoersmodaliteiten.
- 3. Digitaal vooruitstrevend:** toepassing van slimme en duurzame mobiliteitsoplossingen.

Met de nieuwe beleidslijn blijven we dus onverminderd inzetten op Slimme en Schone Mobiliteit in de Cleantech regio.

'We zetten in op een goede bereikbaarheid en duurzame mobiliteit, mede om onze opgaven op wonen en werken te faciliteren. Dat betekent dat we samen onze opgaven oppakken, de lusten en lasten willen delen, dat we gaan voor verduurzaming, meervoudig ruimtegebruik en meer dan alleen financieel-economische waarde willen creëren.'

Pijler bereikbaarheid

Bereikbaarheid is naast wonen en werken één van de drie hoofdpijlers binnen de Strategische Agenda. Een goede en duurzame bereikbaarheid is essentieel voor het binden van bedrijven, het aantrekken van arbeidskrachten, toegang tot voorzieningen voor onze inwoners en het verminderen van de CO₂-uitstoot.

Maar een goede bereikbaarheid is geen vast gegeven. Zonder aanvullende maatregelen leiden de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen (wonen en werken) tot extra knelpunten bovenop de al aanwezige verkeersknelpunten.

Daarnaast dient de mobiliteit veilig, slim en duurzaam te zijn en bij te dragen aan de kwaliteit van de leefomgeving. We leggen de verbinding met de thema's wonen en werken, bijvoorbeeld rond de stationsgebieden en met het organiseren van geschikte woon- en werklocaties in de nabijheid van multimodale bereikbare locaties (mobiliteitshubs). Dit geldt voor kleine en grote gemeenten. Samen 'drukken' we hiermee het autogebruik in de regio, ten gunste van de bereikbaarheid en leefbaarheid.

Doelen duurzame bereikbaarheid

We zien drie doelen voor de bereikbaarheid:

1. Verbetering van de bereikbaarheid met omliggende regio's

Veel verplaatsingen uit de regio zijn naar de Randstad en naar het oosten. Op dit moment slibben wegen van en naar de regio dicht, zijn treinsporen aan vernieuwing en verbreding toe en blijft logistiek potentieel onbenut door achterblijvende waterinfrastructuur. Met name de A1 corridor vormt hierbij een knelpunt, zowel op de weg als op het spoor.

2. Regionale knelpunten op wegennet verlichten

Binnen de regio vinden veel reisbewegingen plaats tussen de grote woongebieden en belangrijke werkgebieden. En er zijn veel logistieke verplaatsingen. De beoogde ruimtelijke ontwikkelingen en verdere groei van de mobiliteit leidt daarmee niet alleen tot problemen op het bovenregionale netwerk, maar ook op het regionale netwerk ontstaan problemen. Om een toename van het aantal reisbewegingen efficiënt en duurzaam te kunnen faciliteren, is het nodig naar het hele vervoerssysteem te kijken waarbij alle mogelijke modaliteiten aan bod komen.

3. Bereikbaarheid binnen de (nieuwe) verstedelijkte gebieden versterken

Niet alleen nieuwe woongebieden zorgen voor congestie, verkeersproblemen en negatieve milieueffecten. Ook bestaande woongebieden dragen daaraan bij. Voor binnenstedelijke gebieden geldt dat de menging van functies hoog is. Om inbreiding met verduurzaming te kunnen faciliteren zijn slimme oplossingen voor het omgaan met ruimte voor verkeer en mobiliteit noodzakelijk.

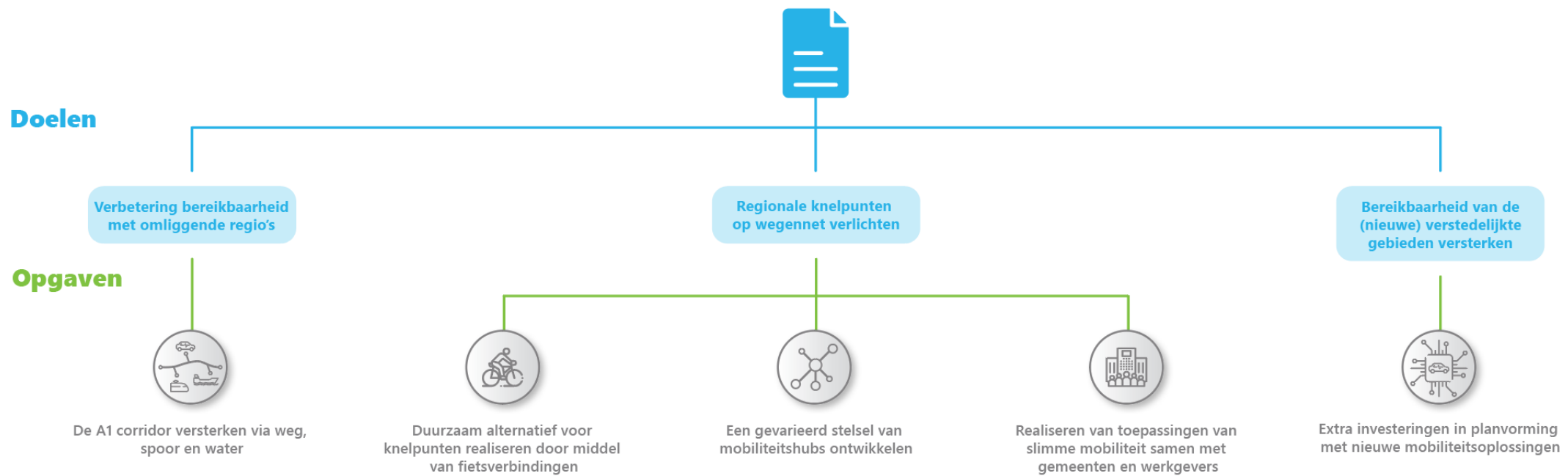

Verbinden van doelen met opgaven

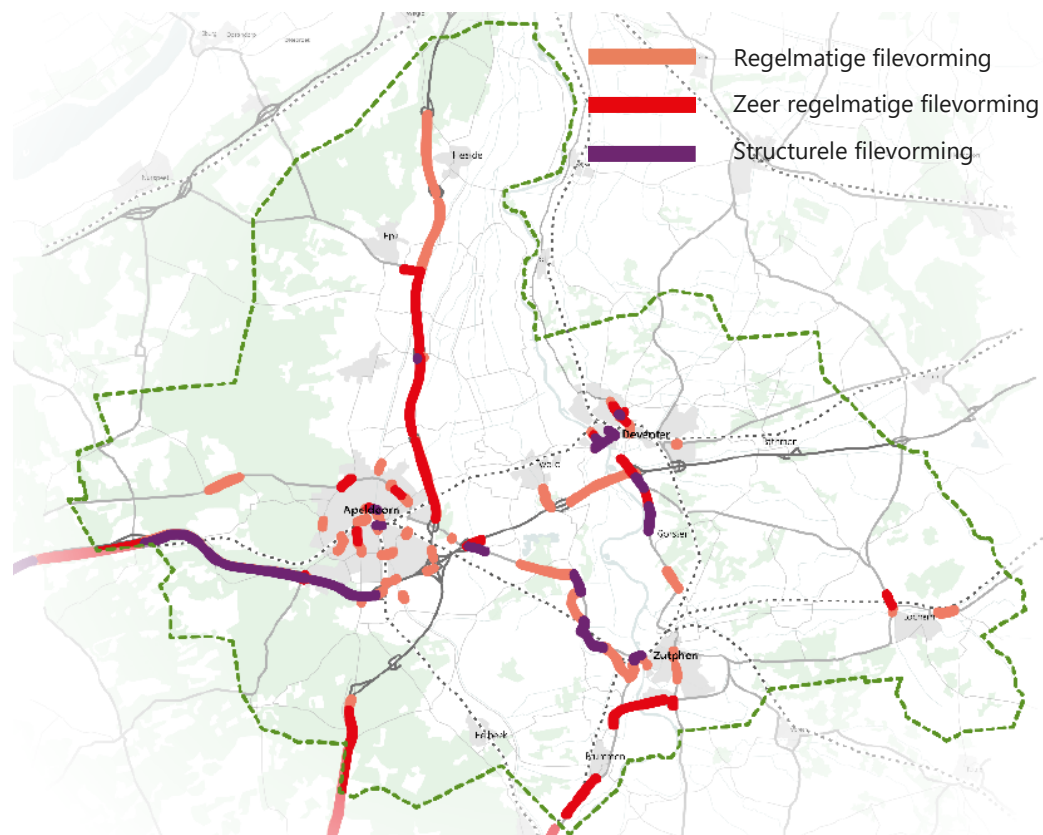
De drie doelen zijn in de Strategische Agenda omgezet in vijf opgaven die bijdragen aan het realiseren van de doelen. Deze vijf opgaven vormen de basis voor deze nieuwe Mobiliteitsagenda 2023-2027 en worden als 'kapstok' gebruikt.

Naast deze doelen en opgaven zijn er belangrijke ontwikkelingen die mede richting geven aan de Mobiliteitsagenda. Denk aan de landelijke woningbouwopgave die ook zijn beslag heeft in de Cleantech Regio, de invulling van het Klimaatakkoord en de uitwerking van brede welvaart. Deze ontwikkelingen worden beschreven op de volgende pagina's.

Strategische Agenda 1.0

Voorbeeld toekomstige verkeerseffecten bij woningbouwscenario met verdichting in steden. Het maakt uit waar je bouwt en welke compenserende maatregelen nodig zijn om de regio goed bereikbaar te houden.

Ontwikkeling: grote woningbouwopgave

Net als de rest van Nederland staat ook de Cleantech Regio voor een grote woningbouwopgave. Tot 2030 is het doel om ruim 20.000 nieuwe woningen te bouwen, met een ambitie van 40.000 extra woningen tot 2040.

Een groot deel van de woningbouw zal plaatsvinden in de steden Apeldoorn, Deventer en Zutphen. Maar ook in de dorpen en gebieden om deze steden heen is woningbouw noodzakelijk, mede voor behoud en versterking van de leefbaarheid. De woningbouw heeft invloed op de bereikbaarheid en mobiliteit binnen de regio.

Een deel van de woningbouw is al vastgelegd in bestaande plannen (circa 26.000 woningen), de overige 14.000 woningen moeten nog worden gepland. Hiervoor zijn verschillende scenario's mogelijk. Bijvoorbeeld het toevoegen van woningen vooral binnen de bestaande grote steden, of juist het bouwen van woningen in landelijk gebied.

Welk scenario er ook wordt gekozen: er ontstaan nieuwe knelpunten op het wegennet. Denk aan de snelwegen A1 en A50. Maar ook de provinciale wegen die belangrijk zijn voor de regionale bereikbaarheid lichten op. Daarnaast ontstaan er knelpunten op het spoor. Het beheersen van deze knelpunten is niet voldoende, een mobiliteitstransitie met meer duurzame mobiliteit is noodzakelijk om de regio bereikbaar te houden.

Ontwikkeling: invulling van Klimaatakkoord

In het Klimaatakkoord van 2019 zijn afspraken gemaakt om de CO₂-emissies van verkeer en vervoer te verminderen. Een versnelde transitie naar duurzame mobiliteit is daarvoor noodzakelijk. Naast nationale inspanningen is ook een forse inspanning op regionaal en gemeentelijk niveau nodig. Veel maatregelen moeten immers lokaal worden uitgevoerd.

Daarom is in het Klimaatakkoord afgesproken de regionale uitwerking van duurzame mobiliteit vorm te geven in 'regionale mobiliteitsprogramma's' (RMP), zie onderstaand citaat met het overkoepelende doel. Binnen de Cleantech Regio geven we met het opstellen van de Mobiliteitsagenda invulling aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord voor de mobiliteitssector. Binnen deze agenda vormt duurzame mobiliteit daarom een belangrijk thema. Daarnaast kijken we ook breder.

'Het doel is om op regionaal schaalniveau toekomstbestendige bereikbaarheidsoplossingen te realiseren die bijdragen aan de transitie naar een duurzaam en zorgeloos mobiliteitssysteem. Daarbij ligt de focus op het verbeteren van de leefbaarheid, bereikbaarheid, verkeersveiligheid en gezondheid van gebieden en wordt tegelijkertijd voldaan aan (inter)nationale klimaatafspraken.'

Ontwikkeling: belang van brede welvaart

De wereld en de economie veranderen: het draait niet meer alleen om economische groei, maar ook om brede welvaart. Ook wij onderschrijven het belang van brede welvaart en zetten in op 'groene' groei, groei met oog voor duurzaamheid en circulariteit.

Mobiliteit is onlosmakelijk verbonden met maatschappelijke vraagstukken in de Cleantech Regio: het heeft effect op het economisch vestigingsklimaat, maar ook impact op het leefmilieu. Daarnaast hangt het samen met de klimaatanpak en de energietransitie, maar ook met sociale verdelingsvraagstukken: wie profiteert er van de maatregelen en wie niet?

Veel factoren hebben invloed op de brede welvaart. Het figuur bevat een (niet uitputtend) overzicht van relevante factoren. Veel van deze factoren zijn gerelateerd aan mobiliteit. Zo is er een directe relatie met de wijze waarop het mobiliteitssysteem wordt benut. Maar mobiliteit gaat verder en heeft direct of indirect invloed op vrijwel alle aspecten. Zo leiden lagere snelheden tot meer verkeersveiligheid, leidt een goede bereikbaarheid van voorzieningen tot meer inclusiviteit en vitaliteit en is de overstap van auto naar fiets gunstig voor de gezondheid en duurzaamheid. Dit betekent ook dat we de afwegingen die we maken in een breder perspectief plaatsen.

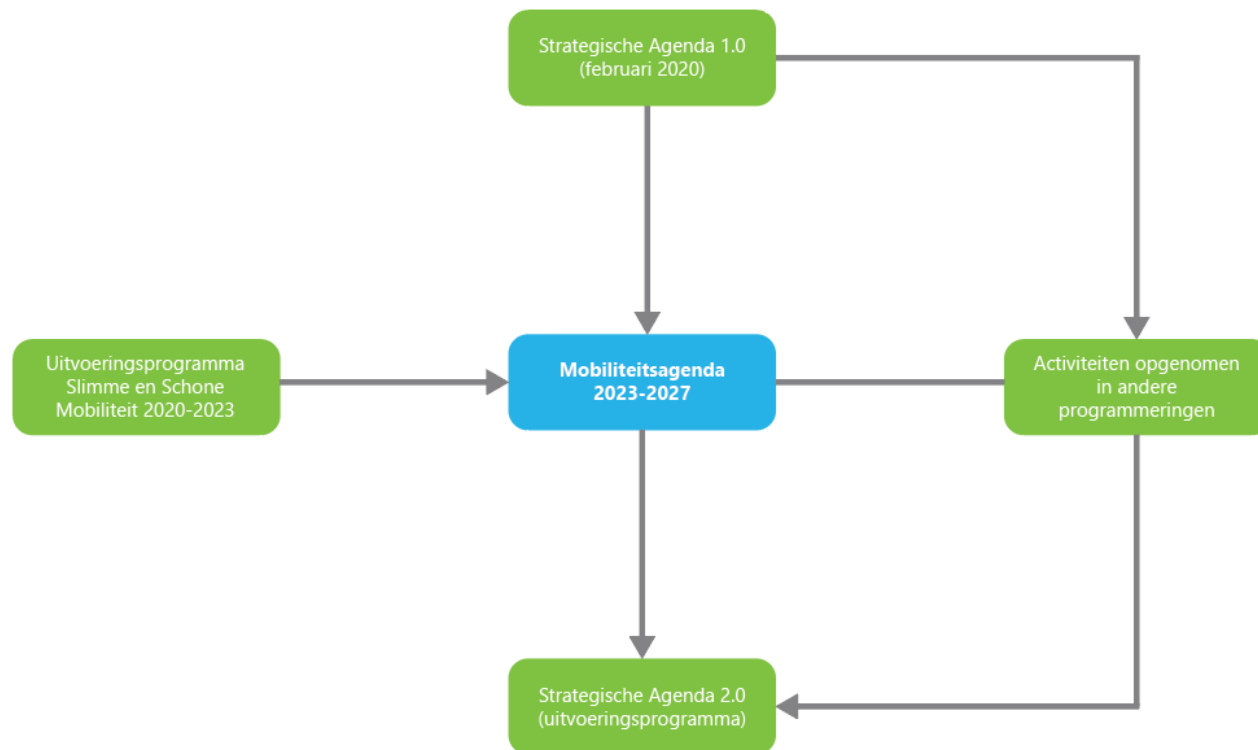
Samenhang met overig beleid

De Strategische Agenda 1.0 biedt een eerste perspectief en focus op doelen en opgaven in de regio, waaronder een uitwerking van het thema bereikbaarheid in vijf doelen die als kapstok dienen voor de nieuwe agenda. Daarnaast ligt er het huidige Uitvoeringsprogramma Slimme en Schone mobiliteit 2020-2023 waarvan we maatregelen willen continueren.

Beide documenten zijn als basis gebruikt voor het opstellen van deze nieuwe Mobiliteitsagenda 2023-2027. Hierin zijn ook maatregelen per thema opgenomen. Deze maatregelen krijgen vervolgens een plek in de uitvoeringsagenda van de Strategische Agenda 2.0, samen met de maatregelen die worden opgesteld in de andere programmeringen (wonen en werken).

Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken worden de vijf opgaven uit de Strategische Agenda op het gebied van bereikbaarheid verder uitgewerkt. De hoofdstukken 1-5 bevatten elk de uitwerking van één opgave in acties. Daarna wordt ingegaan op de samenwerking en rolverdeling. De agenda eindigt met een resumé.

1

De basisnetwerken op orde

*Robuuste corridors over weg, spoor en
water*

1: De basisnetwerken op orde

De Cleantech Regio ligt centraal in het landsdeel Oost en is daarmee een belangrijke economische regio voor het landsdeel. De regio ligt centraal op de kruispunten van de A1 en A50, de IJssel en diverse spoorverbindingen.

Het versterken van de verbinding met de rest van Nederland is belangrijk en creëert kansen voor de hele regio. De komende jaren werken we verder aan het verbeteren van de bereikbaarheid en doorstroming van ons (boven)regionale netwerk. Doel is om de 'basis op orde' te krijgen. Dit doen we voor het weg-, water en spoornetwerk.

Opgave: verbeteren van bereikbaarheid van de regio, zowel per weg, spoor als op het water.

1.1 Betere bereikbaarheid A1 corridor

In de toekomstverkenning van de Integrale Mobiliteits Analyse (IMA) wordt de autosnelweg A1 Apeldoorn-Voorthuizen erkend als groot probleem. De jaarlijkse economische schade van de vertraging bedraagt tientallen miljoenen euro's.

Het spoor vormt een goed alternatief. Directe en comfortabele treinverbindingen naar het westen zijn belangrijk om een aantrekkelijk alternatief te bieden en passen binnen een duurzaam bereikbaarheidsprofiel.

De capaciteit van het spoor van en naar het westen is momenteel echter volledig benut. We bekijken de opgave daarom vanuit een breed perspectief en moeten daarbij een afweging maken tussen het belang van (nieuwe) regionale verbindingen versus (inter)nationale verbindingen.

De huidige discussies over de routing van het goederenvervoer en de lijnvoering van het personenvervoer op de relatie Amsterdam-Twente-Berlijn spelen hierin ook een rol.

Goede interregionale spoorverbindingen zijn ook belangrijk. Zo zetten we in op een rechtstreekse verbinding tussen Apeldoorn en de Achterhoek (Winterswijk). Daarnaast onderzoeken we op dit moment een regionaal treinproduct Apeldoorn-Barneveld-Amersfoort met nieuwe stations Apeldoorn-West en Stroe. Dit treinproduct leidt tot een betere verbinding tussen de Cleantech Regio en de Regio Foodvalley.

Bieden de mogelijkheden per spoor onvoldoende soelaas, dan komt een verbreding van de A1 tussen Apeldoorn en Voorthuizen in beeld.

Acties:

- Regionale coördinatie bij de aanpak van de A1 corridor.
- Lobby uitvoeren voor MIRT-verkenning wegverbreding A1.
- Lobby versnelling Berlijntrein op bestaande oost-west verbinding.
- Aansturen op besluitvorming 4^e perron Deventer.
- Onderzoek naar haalbaarheid station Bathmen.

1: De basisnetwerken op orde

- Opnemen verschillende locaties op de actieagenda knooppunten in het kader van het landelijk OV-toekomstbeeld.
- Vervolgonderzoek inpassing regionaal treinproduct Apeldoorn-Barneveld-Amersfoort.
- Lobby voor het tot één lijn maken van de spoorverbinding Apeldoorn-Zutphen-Winterswijk.

1.2 Betere bereikbaarheid A50 corridor

Ook in de noord-zuidrichting, de A50 corridor, zijn er belangrijke opgaven. Deze worden mede veroorzaakt door de snelle verstedelijking van de eigen regio, de Groene Metropool Regio (Regio Arnhem-Nijmegen) en de Regio Zwolle.

Een maatregelenpakket met kleine verbeteringen aan de infrastructuur, fietsinfrastructuur, campagne op forenzen, slimme logistiek en bus rapid transport helpt om de bereikbaarheid te verbeteren. Daarnaast ligt er een opgave om de spoorverbinding noord-zuid te verbeteren ten behoeve van een robuust spoornetwerk in de periferie van de Randstad. We sorteren voor op grotere maatregelen middels een pre-verkenning A50.

Acties:

- Verder uitwerken en uitrollen korte termijn maatregelen A50.
- Voorbereiding pre-verkenning verbreding MIRT A50.
- Lobby spoorverdubbeling Deventer-Olst.
- Bus Rapid Transit A50 (Zwolle-Apeldoorn-Arnhem) laten opnemen in onderzoeksprogramma in het kader van Contourennota OV 2040.

1.3 Robuuste oplossing goederentreinen

De groei van goederen- en reizigersvervoer op het spoor veroorzaakt nu al capaciteits-knelpunten. Deze knelpunten nemen toe bij de voorziene groei van het spoorvervoer. Daarnaast zien we een conflict met de woningbouwopgave nabij stationsomgevingen en willen we de ruimte op het spoor optimaal benutten voor personenvervoer. Dit laatste ook om het autogebruik te reduceren.

De huidige goederenrouting (via Weesp en via kopmaken Deventer) naar Noordoost Europa loopt door dichtbebouwde stedelijke gebieden, ook binnen de Cleantech Regio. Dit leidt tot omgevingshinder (geluid, trillingen en externe veiligheid) in steden en dorpen langs het tracé.

Wij pleiten voor een route langs het N18 tracé, met een goede inpassing en aandacht voor de leefomgeving. Om tot besluitvorming te komen is goed en gedegen onderzoek door het Rijk nodig.

Acties

- Betrokken blijven bij traject Goederencorridor Noordoost Europa (GNOE).
- Lobby variant N18 tracé.
- Extra maatregelen nemen voor tegengaan hinder goederentreinen.

1: De basisnetwerken op orde

1.4 Versterken North Sea-Baltic Corridor

Op logistiek gebied willen we invulling geven aan de (Europese) ambities voor de North Sea-Baltic Corridor. Deze corridor met het Twentekanaal en de IJssel als verbindende schakels functioneert nog niet op sterkte. Een goede water- en spoorinfrastructuur helpt ook bij de opgave om de A1 corridor te verduurzamen.

We organiseren een regionaal logistiek netwerk om de logistieke sector in onze regio beter te laten functioneren. Op het gebied van mobiliteit richten we ons op de hele keten, bestaande uit zowel weg-, water- als spoorinfrastructuur. Dit doen we door goede voorbeelden uit te wisselen, gezamenlijke aanpak te stimuleren, te verduurzamen en slimme logistieke oplossingen toe te passen.

Acties:

- Opstellen agenda logistiek netwerk: infra, schone en slimme logistiek.
- Samenwerking op waterbereikbaarheid op het gebied van lobby, planmatige aanpak infrastructuur voor de lange termijn en verbeteringen op korte termijn.
  - Pre-verkenning verlengen sluis Deventer t.b.v. MIRT.
  - Aanpakken IJsselbruggen Zutphen.
  - Nieuwe brug Zutphen.
  - Verbeteren havens en kades in Lochem.
  - Verbeteren bereikbaarheid havens Deventer en Zutphen.
  - Voortzetten samenwerking binnen Port of Logistics Overijssel.
- Bevorderen vervoer over water in plaats van weg door Europese lobby Overijssel en regio's.
- Realisatie Clean Energy Hubs met bevorderen gebruik van waterstof.

1.5 Verbeteren regionale bereikbaarheid

De regionale verbindingen tussen de steden in de regio zijn belangrijk voor de economie en leefbaarheid. Door de woningbouwopgave en de nieuwe bedrijventerreinen komt de bereikbaarheid onder druk te staan (pagina 9). De regionale verbindingen zijn vooral provinciale wegen die vol dreigen te lopen. Waar de nieuwe ontwikkelingen worden gebouwd maakt uit. Mobiliteit is daarom meteen betrokken bij de planontwikkeling en stuurt op duurzame mobiliteitsmaatregelen. Hierdoor kan autogebruik worden beperkt en nieuwe knelpunten snel worden gesignaleerd.

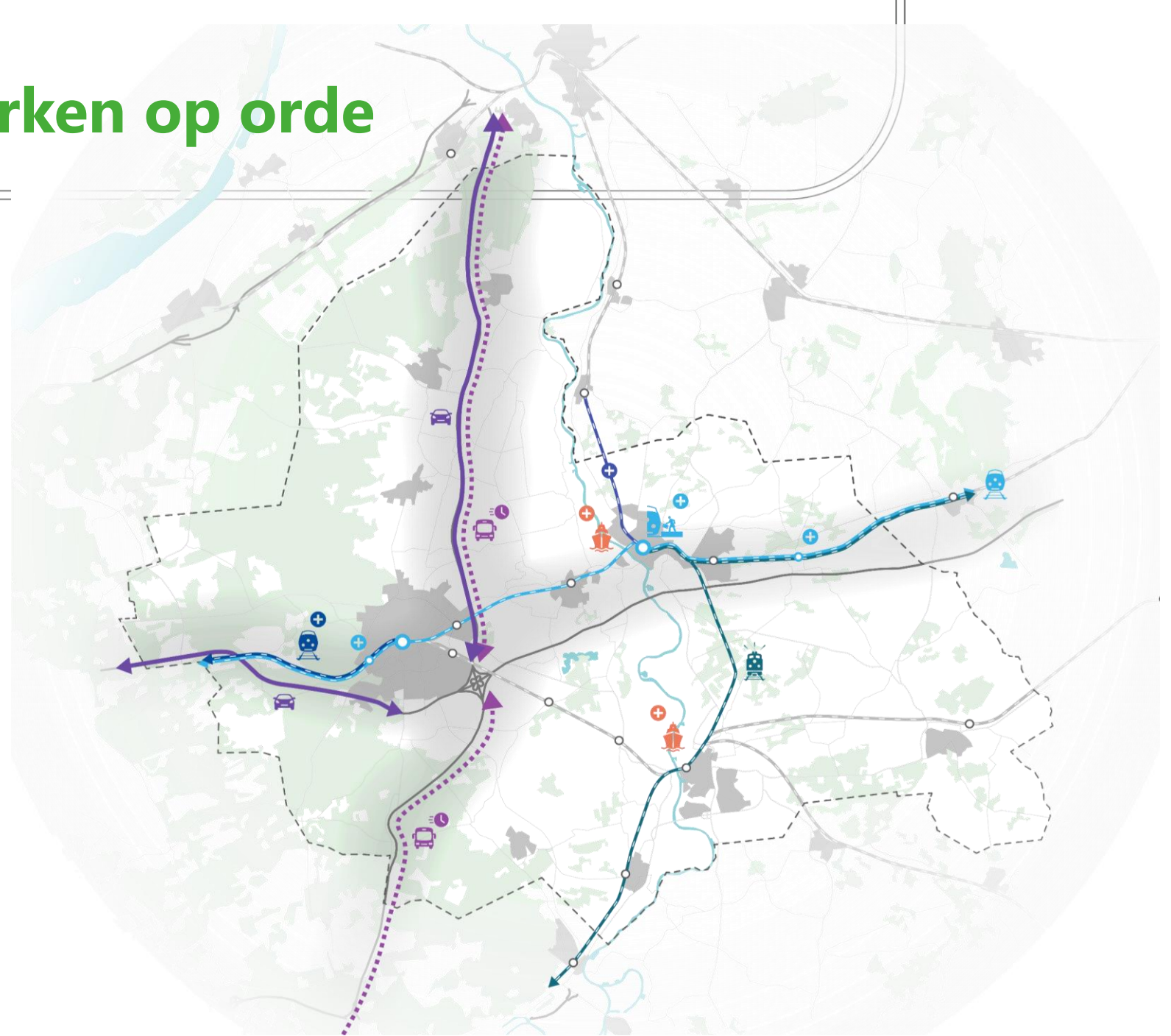
Acties:

- Kennis delen over nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en gevolgen voor de regionale bereikbaarheid.
- Monitoring verkeersdrukte regionale hoofdstructuur en gesignaleerde knelpunten agenderen.
- Verkennen haalbaarheid 3^e IJsselbrug Deventer.
- Betrokken blijven bij lokale projecten, zoals het programma Eerbeek-Loenen 2030.

1: De basisnetwerken op orde

Legenda	
	Verbeteren doorstroming
	Snelle busverbinding (BRT)
	4e perron
	Spoorverdubbeling
	Berlijntrein
	Regionale trein
	Nieuw station
	Goederencorridor
	Verbeteren waterbereikbaarheid

2

Stimuleren fietsgebruik

*De fiets als duurzaam alternatief in en
tussen de steden*

2: Stimulering fietsgebruik

Het aanbieden van een aantrekkelijk fietsnetwerk en het promoten van het fietsgebruik is essentieel om steden bereikbaar te houden en draagt bij aan het klimaat, vitaliteit en actieve mobiliteit.

Met de ligging van drie steden en kernen op relatief korte onderlinge afstanden zijn er volop kansen om het fietsgebruik te intensiveren. Dit draagt bij aan het landelijk streven van gemiddeld 2% meer fietsers per jaar in de periode 2017-2027 en is essentieel om de toenemende vervoersbehoefte in goede banen te leiden en een prettige leefomgeving te behouden.

Opgave: Verhogen fietsgebruik door aanbieden van een aantrekkelijk netwerk en stimuleren gebruik van de fiets.

2.1 Realisatie kwalitatief hoogwaardige regionale fietsroutes

In de regio liggen veel woon- en werklocaties binnen een afstand van 20 kilometer. Met de opkomst van de elektrische fiets en de speed pedelec zijn dit fietsbare afstanden. Voor lange afstandsfietsers zijn hoogwaardige regionale fietsroutes van belang.

In het verleden is de regionale fietsvisie opgesteld. Deze willen we actualiseren naar de huidige tijd. Onder andere door het meenemen van de huidige inzichten met betrekking tot de verstedelijkingsopgave en een integratie van het Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF).

In de visie gaan we in op het netwerk en de kwaliteitseisen en werken we samen aan de realisatie van de fietsroutes. We zien hierbij ook een rol voor de regio om de benodigde breedte van regionale fietsroutes met provincies te bespreken.

Acties:

- Actualiseren regionale fietsvisie, waaronder hoogwaardige regionale fietsroutes.
- Uitwerken belangrijke regionale fietsroutes, te denken valt aan de kernstructuur Apeldoorn-Deventer, Deventer-Zutphen en Zutphen-Apeldoorn. En de aansluitende zijtakken naar de overige kernen binnen de regio en naar buiten de grenzen van de regio.
- Verkennen inzet fietsmakelaar binnen de regio: ondersteuning gemeenten met kennisdeling, tools, inspiratie en verbinding.
- Lobby voor behoud huidige fiets- en voetveren over de IJssel.

2: Stimuleren fietsgebruik

2.2 Verbeteren verkeersveiligheid fietsers

Een goede verkeersveiligheid is essentieel. Het aantal fietsers dat bij een ongeluk ernstig gewond is geraakt, is de afgelopen 10 jaar echter met bijna een derde toegenomen. Daarnaast vallen er meer dodelijke slachtoffers onder fietsers dan onder automobilisten.

De groei van het aantal elektrische fietsen en andere vormen van lichte elektrische voertuigen (LEV's) en speed pedelecs leiden tot meer drukte en snelheidsverschillen op het fietspad. Hierdoor komt ook de veiligheid in het gedrang. We willen de verkeersveiligheid verbeteren door het opstellen van duidelijk beleid (risico gestuurde aanpak) en het meeliften bij herontwerp van wegen, mede gekoppeld aan de aangenomen motie waarin 30 km/h binnen de kom als uitgangspunt wordt gehanteerd.

Acties:

- Kennisuitwisseling van fietsveiligheid.
- Aanhaken op de rol die de provincie neemt in de regie en uitvoering van het SPV.

2.3 Verbeteren stallingsvoorzieningen

Om de fiets te kunnen en willen gebruiken moet je hem moeiteloos en veilig kunnen stallen, waar je ook bent. Liefst zo dicht mogelijk bij de bestemming of overstapplaats zoals treinstations en andere ov-knooppunten en goed toegankelijk met fietsroutes.

Ondanks dat we de afgelopen periode veel hebben geïnvesteerd in fietsenstallingen blijft door het toenemende gebruik van de fiets de stallingscapaciteit een knelpunt.

Acties

- Verbeteren stallingsvoorzieningen bij belangrijke bestemmingen (o.a. stations, bedrijventerreinen, nieuwe knooppunten en binnensteden).

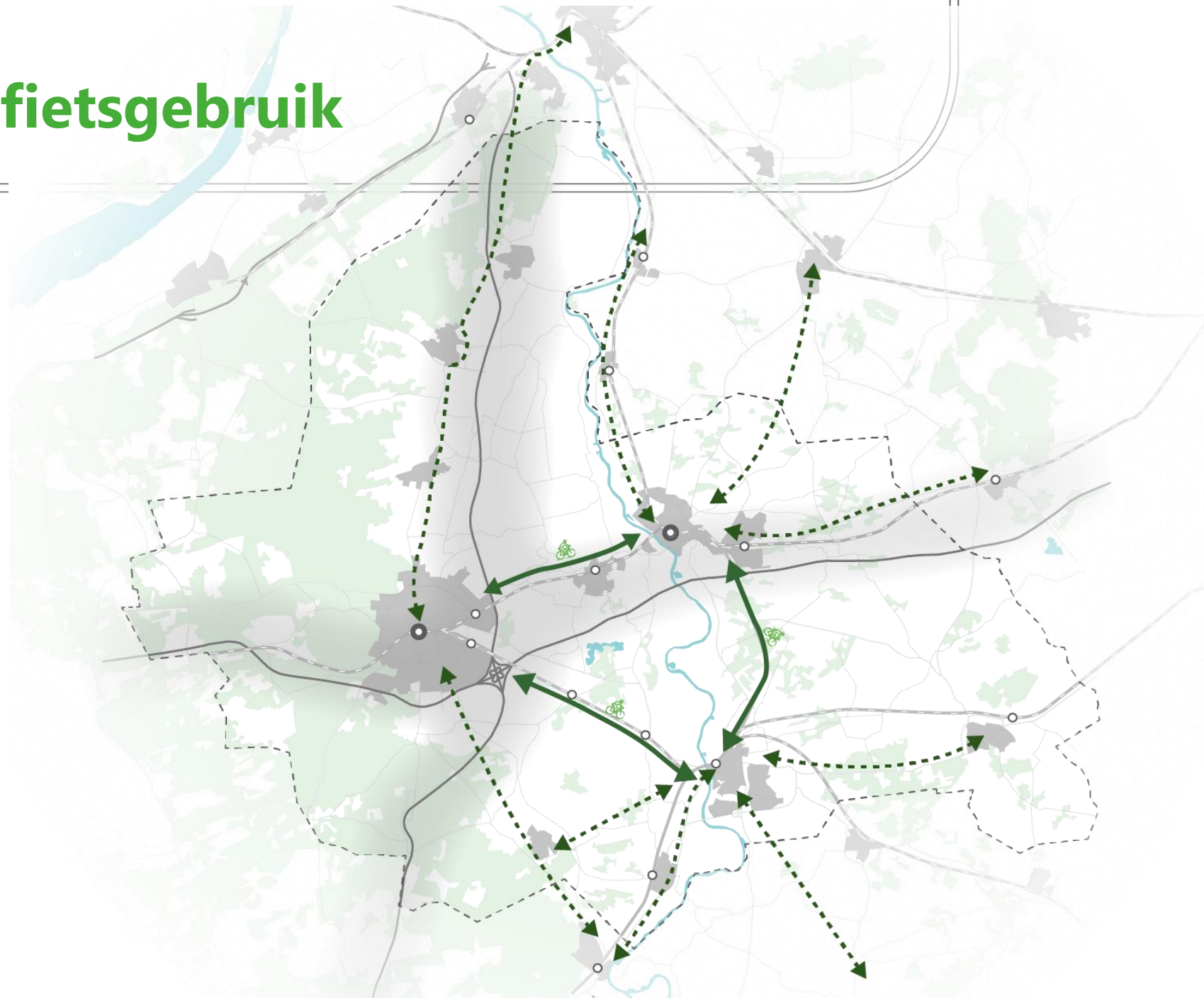
2.4 Stimuleren fietsgebruik met acties

Het gebruik van de fiets stimuleren we door in te zetten op een netwerk met samenhang, directheid, veiligheid, comfort en aantrekkelijkheid. Daarnaast sluiten we aan bij aanvullende landelijke fietsstimuleringsacties (zie ook de werkgeversaanpak in paragraaf 4.4). Bij specifieke projecten binnen de regio worden fietsstimuleringsacties georganiseerd.

Acties

- Aansluiten bij landelijke fietsstimuleringsacties.
- Onderzoek naar wenselijkheid regionale fietspromotie.
- Monitoren fietsgebruik.

2: Stimuleren fietsgebruik

3

Ontwikkeling mobiliteitshubs

*De ontwikkeling van een gevarieerd
stelsel van mobiliteitshubs*

3: Ontwikkeling mobiliteitshubs

De verstedelijking, woningbouw en de manier waarop we vervoeren, hebben groot effect op de bereikbaarheid van voorzieningen, de milieubelasting en de leefbaarheid. De opgave om de leefomgeving toekomstbestendig te maken is groot. Daarbij speelt een samenhangend netwerk van knooppunten en mobiliteitshubs een cruciale rol.

Een mobiliteitshub is een combinatie van een fysieke plek en een virtuele omgeving waar verschillende vormen van vervoer en vervoersaanbod samenkomen. Op deze wijze wordt het voor de reiziger makkelijker om over te stappen op een andere vervoerswijze.

Opgave: Ontwikkeling van een gevarieerd stelsel van mobiliteitshubs.

3.1 Ontwikkeling mobiliteitshubs binnen de steden

Binnen de steden maken we onderscheid tussen verschillende typen hubs. Stedelijke hubs zijn multimodale knooppunten waar veel vormen van vervoer worden aangeboden in een intensieve stedelijke omgeving. Dit geldt bijvoorbeeld voor de stationsomgeving van Apeldoorn. Stadsrandhubs zijn P&R knooppunten aan de randen van de stad.

Daarnaast zijn er binnen de steden wijkhubs. Dit is dé plek in de wijk waar verschillende vormen van mobiliteit bij elkaar komen, waaronder deelmobiliteit. We willen de verschillende soorten hubs binnen de steden verder ontwikkelen.

Acties:

- Uitvoeren integrale verkenning van hubs op verschillende schaalniveaus.
- Verkenning hublocaties stadsrand Apeldoorn (o.a. en Deventer (Steenbrugge), en stationsomgevingen Apeldoorn, Deventer en Zutphen).
- Uitwerken hubbeleid in gemeenten (o.a. Deventer).

3.2 Ontwikkeling mobiliteitshubs in de regio

Ook buiten de steden zijn verschillende soorten hubs te onderscheiden. Regionale hubs zijn overstappunten op het spoor in de regio met veel overstappers van de auto naar de trein, bijvoorbeeld station Twello. Rurale hubs zijn overstappunten vanuit de regio op het openbaar vervoer en/of vormen van deelmobiliteit. Deze hubs hebben een verzorgende functie voor de eigen kern en de daaromheen liggende dorpen.

In de kleinere kernen binnen de regio wordt het steeds lastiger bestaande buslijnen in stand te houden. Een mogelijke oplossing is het herstructureren van het OV naar hoogwaardige centrale servicehaltes met behoud van de kwaliteit van het openbaar vervoer in het rurale gebied. Deze dienen in feite als rurale hub.

Acties:

- Verkenning ontwikkeling rurale hubs binnen kernen in de regio.
- Verkenning digitale vindbaarheid hubs in de regio.

3: Ontwikkeling mobiliteitshubs

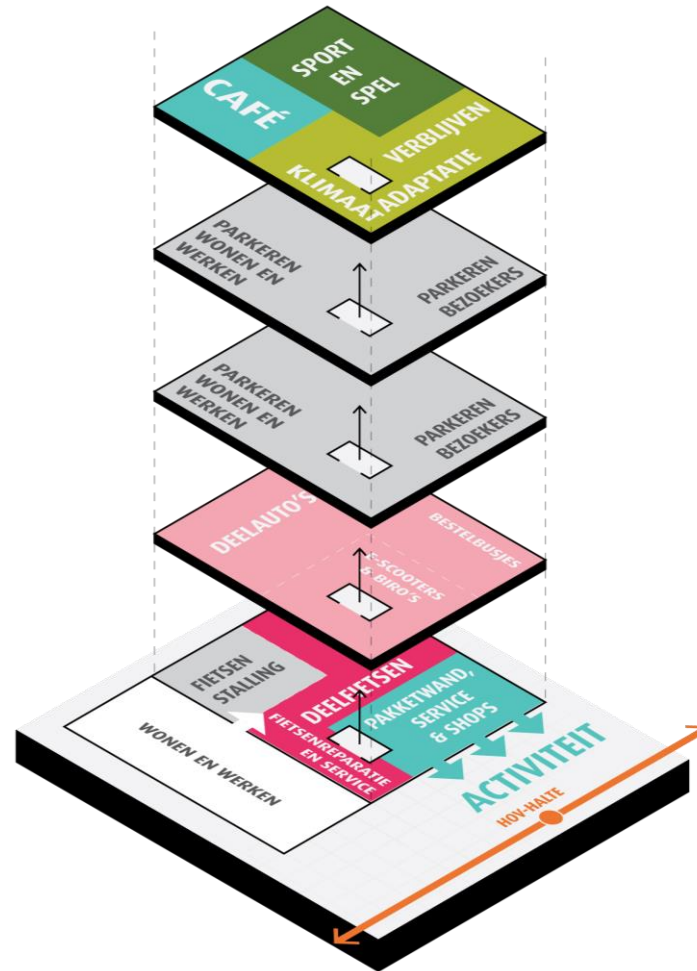
3.3 Uitrollen logistieke hubs

Logistieke hubs zijn overslagpunten waar goederen efficiënt gebundeld en overladen kunnen worden op emissievrije en kleinere distributievoertuigen. Met het doel om de stadsbevoorrading zero emissie te krijgen, vervullen logistieke hubs een belangrijke rol.

Daarnaast kan op micro niveau voor logistiek ook worden gekeken naar een andere aanpak van de last mile. Voor het bezorgen van pakketten in stedelijke gebieden is een bakfiets of kleiner elektrisch voertuig een oplossing. Toepassing van pakketkluisen in combinatie met wijkhubs biedt ook mogelijkheden om logistieke stromen te beperken.

Acties:

- Ondersteuning realisatie logistieke hubs in steden.
- Ondersteuning realisatie kleinschalige logistieke hubs in dorpen en wijken (ook pakketkluisen).

3.4 Opstellen flankerend beleid

Het parkeer- en mobiliteitsbeleid heeft invloed op de potentie van hubs. Hetzelfde geldt voor het beleid met betrekking tot vergunningen voor deelvervoer. Een samenhangend beleid is noodzakelijk. Dit vergt samenwerking tussen de provincie als concessieverlener openbaar vervoer en de gemeenten binnen de regio als wegbeheerder en verantwoordelijk voor het lokale beleid.

Zo willen we parkeerinstrumenten inzetten om het gebruik van hubs te bevorderen. Voorbeelden zijn parkeerregulering, parkeren op afstand en geen of minder parkeerplaatsen voor de eigen auto.

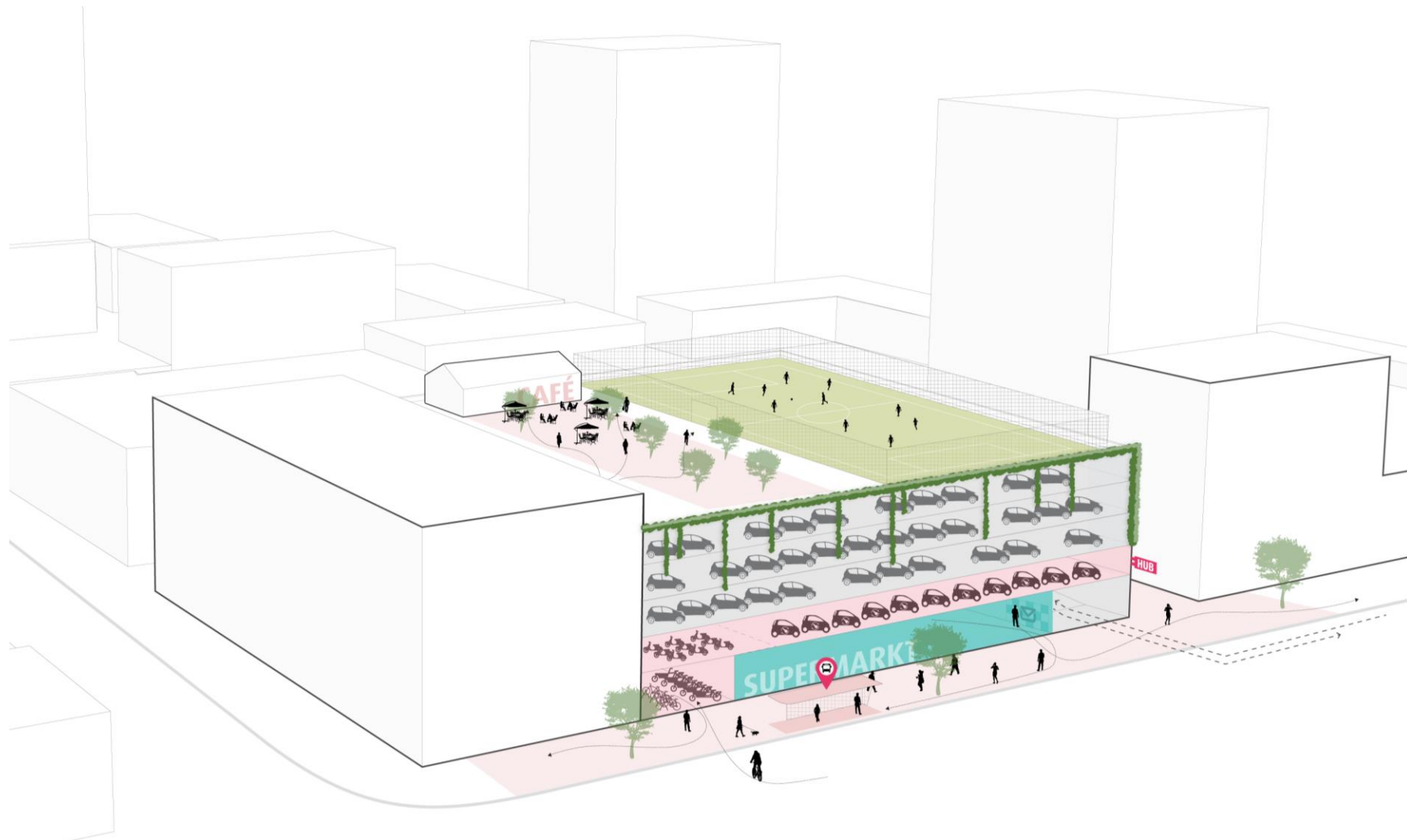
Daarnaast vinden we het belangrijk dat met betrekking tot hubs duidelijk is vastgelegd wie betaalt, beheert en wie de informatievoorziening regelt.

Acties:

- Gemeenten ondersteunen met het opstellen van flankerend beleid.
- Ondersteuning gemeenten met rolverdeling hubs.

3: Ontwikkeling mobiliteitshubs

4

Transitie naar slimme en schone mobiliteit

*Verder uitrollen van werkgeversaankpak
en toepassingen van slimme mobiliteit*

4: Transitie naar slimme en schone mobiliteit

Mobiliteit verandert snel door technologische innovaties. De innovaties zijn een uitstekend middel om mobiliteit te verduurzamen. Daarom koppelen we diverse databronnen voor verkeersmanagement en verkeersinformatie. Op deze wijze benutten we de bestaande infrastructuur beter en efficiënter. Doel is de reiziger zo duurzaam, gemakkelijk en betrouwbaar mogelijk te laten reizen.

Ook zetten we in op een werkgeversaankpak waarbij we samen met de werkgevers een overgang naar schone mobiliteit realiseren.

Opgave: Het realiseren van een transitie naar slimme en schone mobiliteit, samen met gemeenten en werkgevers.

4.1 Creëren randvoorwaarden voor toepassingen slimme mobiliteit

Om slimme maatregelen te kunnen nemen, is het belangrijk dat data wordt ingewonnen en ontsloten. We werken hierbij samen vanuit het partnership Talking Traffic.

We willen eerst de basis op orde brengen om de mogelijke toepassingen zo goed mogelijk te kunnen benutten. Deze basis bestaat onder andere uit het verzamelen van de benodigde data, het verder uitrollen van iVRI's en de realisatie van een basiskaart multimodaal netwerkkader voor de regio. Ook kwetsbare omgevingen zoals schoolomgevingen nemen we hierbij mee, zodat een gerichte routing mogelijk is.

Acties:

- Gemeenten ondersteunen bij het compleet maken van de Data Top 15.
- Basisdata autonetwerk op orde brengen.
- Realiseren basiskaart multimodaal netwerkkader Cleantech Regio.
- Aansturen op vervanging VRI's door iVRI's.

4.2 Uitrollen toepassingen slimme mobiliteit

Onze regio heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in diverse toepassingen van slimme mobiliteit. Voorbeelden zijn het gebruik van internettoepassingen om weggebruikers te laten communiceren met verkeersinstallaties en satellieten en de introductie van toepassingen voor brugopeningen, fietsparkeren en laden/lossen.

Deze toepassingen hebben een duidelijk doel: betere bereikbaarheid, minder CO₂-uitstoot en een betere leefbaarheid. De komende jaren werken we verder aan het testen en uitrollen van nieuwe toepassingen.

4: Transitie naar slimme en schone mobiliteit

Acties:

- Implementeren van alternatieve routeringen, onder andere bij vertraging of calamiteiten.
- Testen met geleiden/sturen verkeersstromen met slimme toepassingen (bijvoorbeeld routing gevaarlijke stoffen Deventer, ITS centrumgebied Apeldoorn, routing vrachtverkeer Eerbeek en prioritering vrachtverkeer bij VRI's).
- Verdere uitwerking prioritering fiets en communicatie met iVRI (o.a. Schwung app).
- Verkenning iCentrale vervolg geven.
- In G40 verband (Slimme Stad) oppakken onderdeel slimme mobiliteit (ook Zwolle).
- Verkennen en opschalen lokale inzet smart mobility voor belangrijke inbreidingsgebieden.

4.3 Uitrollen schone mobiliteit in steden en dorpen

Op verschillende plekken in de regio wordt gewerkt aan zero-emissie vervoer voor de logistiek. Doel is een zero-emissie logistiek in de grote binnensteden in 2025. In de dorpen en kernen sturen we aan op maatregelen die bijdragen aan een slimmere, kleinschaligere en schonere bevoorrading van winkels, horeca en evenementen.

Daarnaast nemen alle gemeenten binnen de regio deel aan de provinciale concessie voor de plaatsing van laadinfrastructuur. De door gemeenten opgestelde laadvisies en plankaarten zijn in besluitvormingsfase. Daarna starten we met de daadwerkelijke plaatsing van laadpalen.

Acties

- Voortzetting uitrol zero-emissie stadslogistiek in Apeldoorn, Deventer en Zutphen.
- Verkenning maatregelen voor schonere logistiek binnen de dorpen en kernen.
- Stimuleren mobiliteitstransitie bestaande inwoners door acties en informatievoorziening.

4: Transitie naar slimme en schone mobiliteit

4.4 Continueren werkgeversaankpak

De afgelopen jaren hebben we samen met werkgevers actief gewerkt aan het realiseren van schone mobiliteitsoplossingen. Deze samenwerking met werkgevers, juist ook met het bredere MKB, willen we continueren.

We richten ons hierbij op 6 pijlers:

1. Werkgevers die stappen willen zetten rond schone mobiliteit ondersteunen.
2. De omgeving en het netwerk van de betrokken werkgevers activeren.
3. Rolmodellen creëren onder werkgevers.
4. Zichtbaarheid creëren voor de rolmodellen onder werkgevers.
5. Kennis- en informatieoverdracht op maat.
6. Probeeracties initiëren en delen.

We richten ons hiermee op de ondersteuning van bedrijven via informatievoorziening, probeeracties, het stimuleren van hybride werken, aanpak op bedrijventerreinen en het gebruik van schone brandstoffen.

Ook de logistiek makelaar speelt hierbij een belangrijke rol.

Daarnaast willen we meer aandacht geven aan werkgevers die het meest tot de verbeelding spreken op het gebied van slimme en schone mobiliteit.

Doel is om in 2030 in de belangrijkste werkgebieden gebiedsgerichte mobiliteitsoplossingen gerealiseerd te hebben die over bedrijfsgrenzen heen gaan.

Acties:

- Voortzetten werkgeversaankpak met ondersteuning door informatievoorziening, bijeenkomsten en acties.
- Inzetten logistiek makelaar om bedrijven te ondersteunen met slimme en schone logistieke oplossingen.
- Werkgevers die als goed voorbeeld dienen een podium in de regio geven.
- Ondersteunen 100+ bedrijven met 'normerende regeling werkgebonden personenmobiliteit'.

5

Nieuwe mobiliteitsoplossingen in planvorming

Toekomstgerichte mobiliteitsoplossingen in nieuwe en bestaande gebieden

5: Nieuwe mobiliteitsoplossingen in planvorming

Tot 2040 worden enkele tienduizenden woningen bijgebouwd in de Cleantech Regio. Daarnaast staan we voor een grote klimaatopgave (49% CO2 reductie in 2030). Eén ding is zeker: als we doorgaan zoals we nu doen, halen we die ambities niet. Want als we doen wat we deden, krijgen we wat we kregen.

Een duurzame invulling van gebiedsontwikkeling is daarom noodzakelijk. Dit is een ontwikkeling die ertoe bijdraagt dat een gebied in alle opzichten een goede en aangename plek is om te leven, werken en recreëren. Toekomstgerichte mobiliteitsoplossingen spelen daarbij een belangrijke rol, zowel voor nieuwe als bestaande gebieden.

Opgave: Extra investeringen in planvorming met nieuwe mobiliteitsoplossingen.

5.1 Gebiedsontwikkelingen sleutel voor brede welvaart

Er is steeds meer oog voor de bredere impact van mobiliteit op onze leefomgeving, duurzaamheid, ontplooiingsmogelijkheden en gezondheid. Waar mobiliteit traditioneel gezien draait om het aanpakken van knelpunten en technische oplossingen, vragen de uitdagingen van vandaag de dag om een bredere en integrale visie.

We zien gebiedsontwikkelingen als belangrijke sleutel om principes van brede welvaart toe te passen. Nieuwe ontwikkelingen zijn de uitgelezen kans om een gedragsverandering te bewerkstelligen en te werken aan een duurzame leefomgeving.

In de nieuwe gebiedsontwikkelingen moeten integrale en nieuwe oplossingen ontwikkeld worden, anders dan het ontwikkelen op de traditionele manier. Het stimuleren van duurzame mobiliteit speelt daarbij een belangrijke rol, ook om bij te dragen aan de energietransitie.

Doel is dat gemeenten de aanpak uitwisselen en samenwerken. Dat maakt plantrajecten efficiënter, maar legt ook een basis voor het gezamenlijk verkennen van oplossingen. Door nabijheid of eenzelfde opgave kan winst ontstaan in kosten of effectiviteit.

Acties:

- Uitwisselen aanpak in nieuwe gebiedsontwikkelingen.

5: Nieuwe mobiliteitsoplossingen in planvorming

5.2 Toepassen STOMP-principe

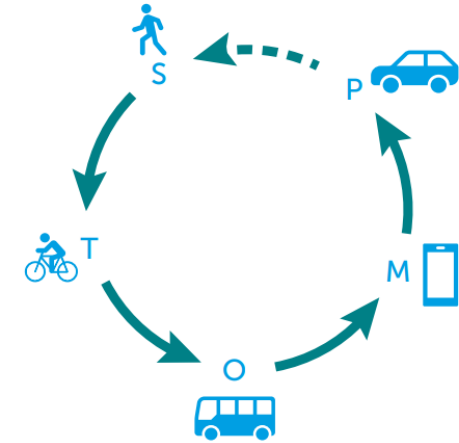
Nieuwe woonlocaties zijn een vliegwiel voor toekomstgerichte mobiliteitsoplossingen. Hierbij maken we gebruik van het STOMP-principe als basis voor de ruimtelijke inpassing van mobiliteit. Stappen heeft de meeste prioriteit, daarna volgen Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a Service en Privé-auto.

Door functiemenging en compactheid toe te passen ontstaan gebieden waar lopen een aantrekkelijke optie is. Voor langere afstanden bieden fiets en OV uitkomst als schone en ruimte-efficiënte modaliteiten. MaaS (bijvoorbeeld deelvervoer) kan dit gebruik vergemakkelijken en verder stimuleren. De privéauto geldt als sluitstuk.

In zowel de steden als dorpen ligt er een opgave om mobiliteit anders te organiseren. Met gericht beleid gerelateerd aan onder andere (lagere) parkeernormen (zie pagina 34) en deelmobiliteit kunnen gemeenten sturen op het STOMP-principe. Op deze manier verminderen we het autogebruik in de regio.

Acties:

- Gemeenten ondersteunen met toepassing STOMP-principe en lagere parkeernormen (bijvoorbeeld mobiliteitsoplossingen wijk Steenbrugge in Deventer).
- Actief samen met gebiedspartners in woon- en werkgebieden STOMP-principe toepassen passend bij de regio (o.a. deelmobiliteit en bedrijfsoverstijgende oplossingen).

Samenwerking en vervolg

Samenwerking en rolverdeling

Samenwerking en rolverdeling

Het belang van (boven)regionaal samenwerken

De regio is een goede schakel tussen de overheden, bedrijven, onderwijsinstellingen en inwoners. Samen met onze partners willen we blijven werken aan het aanpakken van onze gezamenlijke opgaven en het realiseren van onze doelen en ambities. Door als één regio te opereren staan we sterker.

Op een aantal dossiers werken we al actief samen met de provincies en het Rijk. Dit breiden we graag uit door te verkennen hoe we als regio onze belangen beter kunnen agenderen. Daarnaast kijken we ook welke thema's we samen met omliggende regio's zoals Foodvalley, Arnhem-Nijmegen en Zwolle kunnen oppakken.

Daarnaast blijven we binnen de regio bij elkaar betrokken, ook bij meer lokale vraagstukken. Denk bijvoorbeeld aan het programma Eerbeek-Loenen 2030 en de realisatie van fietsroutes.

Rol van de Cleantech Regio

De regio heeft een bijzondere rol in vergelijking met gemeenten en provincies. Aangezien de Cleantech Regio geen wegbeheerder is, ligt de nadruk minder op uitvoering en realisatie maar meer op lobby en vertegenwoordiging van de regio.

Meer concreet ligt de rol van de regio in het:

- Faciliteren: ondersteunen in gemeentelijke taken/uitvoering door bijvoorbeeld aan bepaalde overlegstructuren deel te nemen.
- Signaleren: bovenregionale processen volgen met een vertaling van de impact hiervan binnen de regio voor gemeenten.
- Inspireren: opzetten campagnes, acties, promoties en uitdragen van goede voorbeelden.
- Verkennen: uitvoeren van regionale onderzoeken met een uiteindelijke vertaling naar gemeentelijke acties.
- Adviseren: gemeenten adviseren en kennisdeling organiseren.
- Lobbyen: de gemeenten vertegenwoordigen in overleggen met bijvoorbeeld de provincies en het Rijk.

Inzet

Operationeel geven we invulling aan de samenwerking door middel van een actief kernteam met de gewenste omvang van 2,5 fte, aangevuld met financiële middelen voor uitvoering en interne capaciteit bij regiogemeenten om aan te haken bij de projecten en thema's.

Samenvatting

Uitwerking in vijf opgaven

Resumé

Wonen, werken en bereikbaarheid

In de Strategische Agenda voor de Cleantech Regio zijn 3 thema's beschreven waar we meer op gaan samenwerken: wonen, werken en bereikbaarheid. De groene en landschappelijke inpassing is hiermee verweven. Bij het realiseren van goede en betaalbare woningen en het ruimte bieden om te ondernemen, horen ook oplossingen op het gebied van mobiliteit. Een goede en duurzame bereikbaarheid is essentieel voor een goede toegang tot voorzieningen, het binden van bedrijven, het aantrekken van arbeidskrachten en het verminderen van de CO2 uitstoot.

Opgaven

In deze Mobiliteitsagenda beschrijven we hoe de bereikbaarheid op peil willen houden. Op basis van de bereikbaarheidsdoelen beschreven in de Strategische Agenda maken we onderscheid tussen vijf opgaven die samen de structuur van de Mobiliteitsagenda vormen. Met **de basis op orde** zorgen we ervoor dat de regio, van binnen en buiten de regio, goed bereikbaar is over weg, spoor en water. We **stimuleren het fietsgebruik** als duurzaam en gezond alternatief voor de auto. Met **mobilitieithubs** op verschillende niveaus werken we aan een eenvoudige overstap op andere modaliteiten. We blijven inzetten op de transitie naar **slimme en duurzame mobiliteit** door efficiënt verkeersmanagement, verschoning van het wagenpark en voortzetten van de werkgeversaangepak. Het maakt uit waar je bouwt en hoe je mobiliteit organiseert. We zetten nieuwe **mobilitieitoplossingen in bij planvorming** en gebruiken dit als vliegwiel om de bestaande mobiliteitskeuzes te beïnvloeden.

Deze opgaven zijn gesplitst in verschillende deelopgaven met daaronder de acties waar we de komende jaren op inzetten.

Meer dan bereikbaarheid

In deze agenda kijken we breder dan alleen het verbeteren van de bereikbaarheid. Ook het stimuleren van de duurzame mobiliteit maakt een belangrijk onderdeel uit van de agenda. Dit is ook essentieel om onze opgaven op wonen en werken te faciliteren. Zo staan we voor een grote woningbouwopgave en is een mobiliteitstransitie noodzakelijk om de regio bereikbaar te houden. Verder geven we met de duurzame mobiliteitsmaatregelen invulling aan het Klimaatakkoord.

Mobiliteit is daarnaast onlosmakelijk verbonden met maatschappelijke vraagstukken in de Cleantech Regio. Hierbij onderschrijven we het belang van brede welvaart. We zien een inzet op duurzame mobiliteit ook als kans om bij te dragen aan opgaven op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid en gezondheid.

Samenwerking

We werken de komende jaren nauw samen met alle betrokken partijen om de verschillende kwaliteiten, perspectieven en acties te bundelen. Denk bijvoorbeeld aan de gemeenten, provincies, aangrenzende regio's, ondernemers en onderwijsinstellingen. Samen kunnen op deze wijze de uitvoering van deze agenda tot een succes maken ten behoeve van onze brede welvaart.

